

62021

STEFAN SOTTIAUX

MAARTJE VAN DER LAAK

2

0

3

1

Het einde van België?

DE EENHOORN

Stefan Sottiaux is hoogleraar aan de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de KU Leuven. Voor zijn komst naar Leuven behaalde Stefan het diploma van Magister Juris aan de Universiteit van Oxford (2000) en doctor in de rechten aan de Universiteit van Antwerpen (2006) en was hij als visiting fellow verbonden aan het Harvard Law School Human Rights Program (2006).

Enkele van zijn onderzoeksdomeinen zijn federalisme, vergelijkend recht van de mensenrechten, discriminatierecht en methodes van rechterlijke besluitvorming. Hij doceert verschillende vakken aan de faculteit, waaronder publiek recht, mensenrechten en discriminatierecht.

Stefan is ook lid van de balie van Antwerpen.

STEFAN SOTTIAUX

MAARTJE VAN DER LAAK

2031

Het einde van België?

DE EENHOORN

‘De aarde behoort toe aan
de levenden, niet aan de doden.’

THOMAS JEFFERSON

(1743-1826)

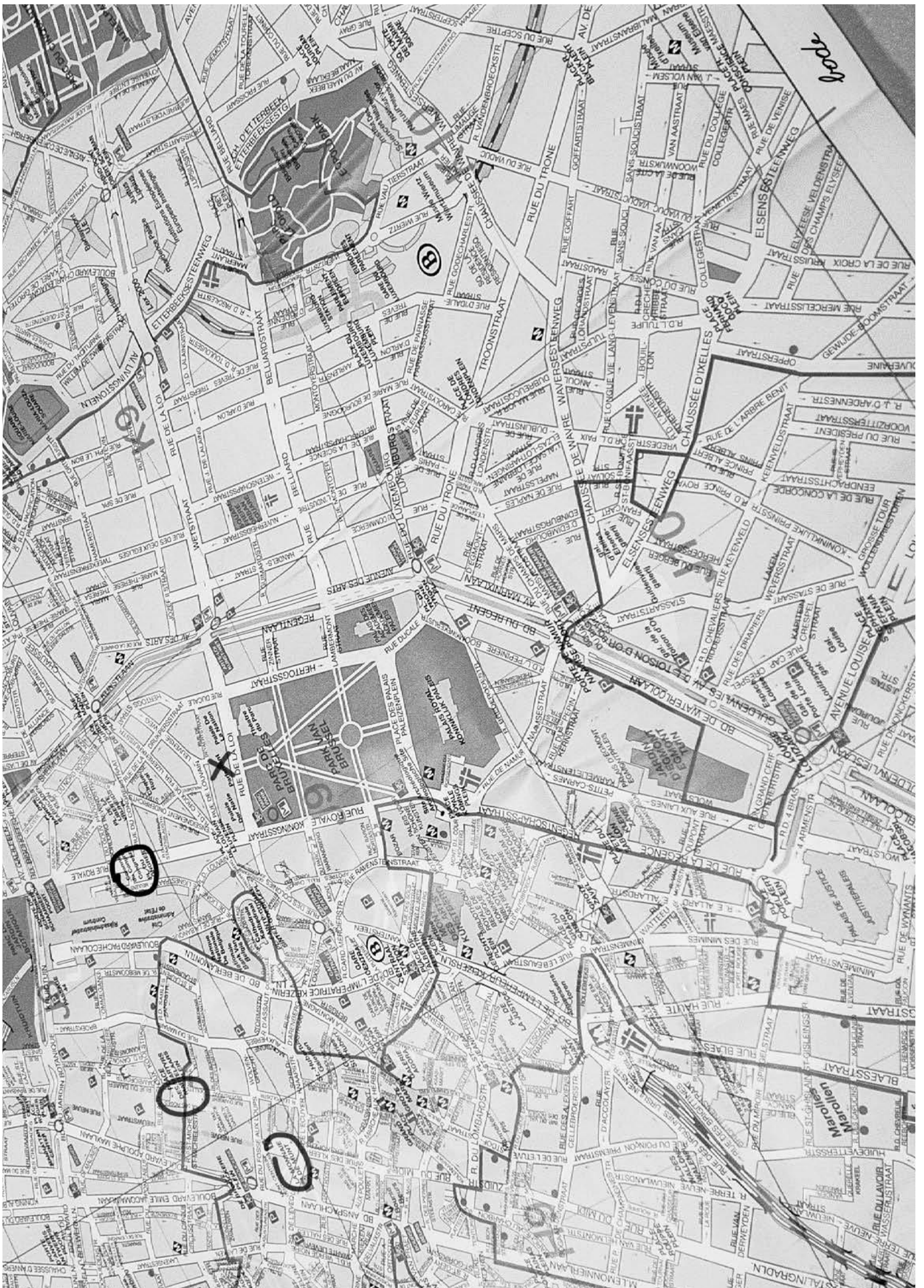
*Amerikaans staatsman, filosoof en derde president
van de Verenigde Staten van Amerika.*

‘Elke samenleving die er
niet in slaagt de energie en
creativiteit van haar jeugd te
benutten, zal achterblijven.’

KOFI ANNAN

(1938-2018)

*Ghanees diplomaat en zevende secretaris-generaal
van de Verenigde Naties.*

à la séance de M. de
 M. de Long et son collègue ont fait une proposition tendant à ce que les membres présents
 de la législature. De l'avis de M. de Long et de son collègue, il est décidé
 que les propositions de loi ne seront pas discutées en séance publique, mais qu'elles
 seront discutées en séance privée. Cette décision a été prise par les membres de la législature
 à la séance du 15 février 1831.

La séance est levée à cinq heures.
 A. M. de Long
 M. de Long

Le Président de la Chambre
 M. de Long

Séance du 15 février 1831

La séance est ouverte à cinq heures.

- Le Président de la Chambre, M. de Long, a lu le rapport de la Commission chargée de l'examen de la proposition de loi relative à l'organisation de la législature.
- Le rapporteur, M. de Long, a exposé les conclusions de la Commission.
- Le Président de la Chambre a déclaré que la séance est levée.

Brussel, 25 augustus

De zoveelste bloedhete zomerdag op rij. De nachten boden amper nog verkoeling. Ondanks de warmte stapte professor Jacques Verstraete koppig door. Hij keek naar de trappen van de Kunstberg die voor hem opdoemden en voelde zijn hart nu al tekeergaan. De professor legde zijn hand op de leuning en zag hoe die beefde. Hij dacht aan Sofie, zijn enige kind. Op een dag zou hij zijn geheim met haar delen. Zijn missie. Dan zou ze alles begrijpen. Waarom hij ontelbare keren het avondeten had gemist. Omdat hij nog werk had. Waarom hij zoveel weekends nauwelijks aandacht had besteed aan haar en haar moeder. Daarom hij zich daardoor de woede van zijn echtgenote op de hals haalde en toch bleef doorwerken. Het ergst van al was dat ook Sofie, zijn eigen vlees en bloed, het hem kwalijk begon te nemen dat hij zo weinig thuis was. Iedereen dacht dat hij gewoon ambitieus was, dat hij zijn leven opofferde aan zijn passie voor de Grondwet. Maar het ging veel verder dan dat. Hij beseftte dat hij hier nooit erkenning voor zou krijgen, dat kon niet. Maar dat gaf niet. Hij deed het niet voor zichzelf, maar voor het land. En ooit zou zijn dochter dat beseffen. Ooit.

Op 7 februari 1831 werd de Belgische Grondwet aangenomen.

Halverwege de monumentale trappen stopte hij om op adem te komen. Rechts van hem lag de Koninklijke Bibliotheek, ook wel liefkozend de Albertina genoemd. Daar had hij uren onderzoekingswerk verricht. Het was het allemaal waard geweest. Hijgend draaide hij zich om en zag hoe de schaduwen van de platanen langer werden. Vanop de Kunstberg is het uitzicht over de oude binnenstad schitterend; de zichtas reikt recht naar de toren van het stadhuis op de Grote Markt, helemaal in de benedenstad. Hij tuurde naar beneden en zijn blik volgde de route die hij zojuist had afgelegd, tot in de wirwar van kleine straatjes rondom de Grote Markt. Het restaurant waar hij geïnviteerd was, bleek een chique etablissement. Maar het viergangenmenu met aangepaste wijnen was hem slecht bevallen. Halverwege de maaltijd was hij plots opgestaan en had hij zijn tafelenoot met de rekening achtergelaten. Zelden had hij zo impulsief gereageerd. Natuurlijk wist hij dat hij achtervolgd zou worden. Dat was al maanden zo. Maar ze zouden niet krijgen wat ze zochten. Daar zou hij voor zorgen. Dat had hij zonet door de telefoon gezegd aan zijn goede vriend François Deltour, de voorzitter van het Grondwettelijk Hof, naar wie hij nu op weg was. Puffend keek hij naar beneden, waar de grote trap begon. Van zijn achtervolgers was niets te zien. Vreemd. Beeldde hij het zich

dan allemaal in? Was hij paranoïde? Een paar seconden bleef hij doodstil staan en luisterde naar het onregelmatig bonzen van zijn hart. Toen draaide hij zich met zo'n woeste beweging om dat hij wankelde. Zijn verkrampte voet vond de volgende trede maar half en hij voelde zijn enkel zwikken. Hij hoorde zichzelf kreunen van de pijn, maar zette vastberaden door. Trede na trede.

Hij beet op zijn onderlip van de inspanning toen hij eindelijk boven kwam. In de verte verscheen het silhouet van het Grondwettelijk Hof. 'Nog even,' praatte hij zichzelf moed in. Maar de afstand tot het Koningsplein viel tegen en de weg liep nog altijd steil omhoog. De lichte mantel die om zijn arm lag, was ongemerkt op het trottoir gegleden. Hijgend strompelde hij over de kasseien van het Koningsplein, recht naar het grote standbeeld van de ruiter op zijn paard, centraal op het plein. Op die manier sneed hij een groot stuk van de weg langs het trottoir af. Hij moest en zou het Grondwettelijk Hof bereiken, waar rechter Deltour op hem wachtte. Hij had belangrijke informatie die hij dringend moest overbrengen. Voor het te laat was. Zijn natte haren plakten op zijn gezicht. Zonder om te kijken stak hij het drukke plein over, en negeerde het getoeter van de auto's. Alles draaide en hij stak zijn handen uit om steun te vinden aan een

van de betonnen paaltjes, maar botste tegen de stalen ketting die het standbeeld afzoomde. Hij struikelde en alles werd donker.

Op het trottoir raaptten twee mannen de mantel van professor Verstraete op. Toen haastten ze zich in de richting van de Koningsstraat.

Antwerpen, 10 september

Om te kotsen. Een andere manier om haar dag te beschrijven kon Sofie Verstraete niet bedenken. En het was pas ochtend. Op woensdag begonnen ze steevast met wiskunde van *de Veke* zoals ze mijnheer Vekemans noemden. De man was op het einde van zijn carrière en kon niet verder staan van alles wat jongeren bezighield. Koppig gaf hij zijn lessen als een lange monoloog en kraamde allerhande formules uit, begeleid door onoverzichtelijke grafieken. Die morgen leek de les wiskunde eindeloos. Sofie kon haar aandacht er echt niet bij houden. Ze dwaalde steeds af naar de zwempartij van die middag. Iedereen zou er zijn: Mila, Aysima, Nour en helaas ook Julie, bijgestaan door haar geblondeerde klonen Aïko en Jill. De jongens kwamen ook allemaal: Younes, Arthur, Lander met de hele voetbalbende, en natuurlijk Robbe. Haar hart begon sneller te slaan als ze aan hem dacht. Robbe was anders dan de rest van de jongens. Hij was grappig en had over alles een mening. Mila had haar gezegd dat ze hem gewoon moest kussen. Maar ze wist het niet. Julie, de lange blonde, had ook een oogje op Robbe, en Sofie vreesde dat het wederzijds was.

Toen trilde haar telefoon. Een bericht terwijl ze in de les zat? Misschien was het van Robbe. Hij zat twee rijen achter haar maar ze voelde constant zijn aanwezigheid. Nieuwsgierig viste ze het ding uit haar broekzak en onder de schoolbank gleden haar vingers snel over het scherm. Haar hart bonsde.

‘Kom, geef dat maar hier en je agenda ook.’ De woorden van *de Veke* galmden nog na in haar hoofd. Ze werd weer vuurrood als ze eraan dacht. Zo stom!

‘Nu, Sofie!’ had hij geroepen.

Ze versloofde en voor ze er erg in had, had mijnheer Vekemans de telefoon uit haar handen gerukt. Het scherm was nog ontgrendeld en de Veke las wat er stond, luidop! *‘OOTD: Bikini. So f*cking sexy. Zo doe je Robbe binnen!’*

Alles werd zwart voor haar ogen. Iedereen gilde en joelde. Vunzige opmerkingen over haar en Robbe gingen over en weer. Ze liep de klas uit, recht naar de toiletten. Om er nooit meer uit te komen. Daar zat ze nu. Eindelijk ging de bel. Mila kwam meteen, vol berouw over haar berichtje. ‘Sofie!’ riep ze.

‘Ja,’ kraakte Sofie haar stem.

‘Hier zijn je spullen. *De Veke* heeft alles teruggegeven. Kom op meid, kom eruit. Zo erg is het nu ook weer niet.’

‘Wat! Hoe kun je dat nu zeggen! Wat een afgang! Ik durf me niet meer te laten zien! Nooit meer!’

‘Doe niet zo raar. Nu weet Robbe tenminste dat je hem wil. Dat had je hem anders nooit durven zeggen. Straks ben je *de Veke* nog dankbaar!’

‘Komaan Mila, je hebt toch gehoord wat iedereen riep? Robbe zal nu zeker niets meer met mij willen. Laat me met rust. Ik kom er straks uit en dan ga ik naar huis. Ga jij maar zwemmen.’

‘Ben je zeker Fietje?’

‘Ja, ik wil alleen zijn.’

‘Sorry Fie. Ik kon toch niet weten dat *de Veke* dat hardop zou voorlezen?’

‘Jaja, dat weet ik wel. Ga nu maar.’

Sofie luisterde hoe het geluid van Mila’s voetstappen wegebde. Daarna wachtte ze nog een hele tijd. Ze verzamelde haar moed en draaide het slot van de wc-deur open. Er was niemand te zien. Aan de wastafel plensde ze gauw wat water over haar betraande wangen. Niet dat het veel hielp. Haar ogen waren rood en gezwollen. Ze schaamde zich rot. Hoe kon ze zich ooit nog vertonen? En Robbe durfde ze al helemaal niet meer onder ogen te komen.

Mila had Sofies rugzak tegen de muur gelegd. Bovenin de tas zat haar telefoon. Hij trilde bijna onophoudelijk, maar Sofie durfde niet te kijken naar alle berichten die haar nu ongetwijfeld op sociale media zouden besmeuren. Ze stak het onding diep weg in haar tas en maakte

dat ze zo snel mogelijk bij haar fiets was.

Ze had nog nooit zo hard gefietst. Buiten adem smeed ze haar fiets tegen de boom in de voortuin en stooft naar binnen, de trap op, recht naar haar kamer. Daar plofte ze op haar bed waar een nieuwe huilbui haar overviel. Ze schrok toen haar moeder haar naam riep. Ze had geen idee hoe lang ze op haar bed gelegen had. Maar als haar moeder al thuis was, moest dat uren zijn geweest. Moeizaam ging ze rechtop zitten, al haar spieren deden pijn.

‘Ben je al thuis? Moet je niet werken?’

‘Het is al avond. Wat is er toch aan de hand?’

Huilend vertelde Sofie wat er gebeurd was.

‘Jij hoeft je niet te schamen! Dat moet die leerkracht doen!’ zei haar moeder boos nadat ze het hele verhaal had gehoord.

‘Hoezo?’

‘Hij heeft het recht niet om je telefoon in te kijken!’

‘Begin niet mama, dat kan hij wel. Hij haat telefoons.’

‘Ja, ik ook en hij mag ze zeker verbieden, zelfs afnemen, denk ik, maar wat hij volgens mij niet mag, is je telefoon inkijken zonder jouw toestemming! En al zeker geen berichten voorlezen aan de klas!’

‘Hij had ons gewaarschuwd dat hij dat zou doen, mama. Echt, laat het, het was zo stom!’

‘Ja, Sofie, ik ben blij dat je inziet hoe stom die telefoonverslaving is,’ zei haar moeder half grappend, half medelijdend terwijl ze naast haar dochter op het bed ging zitten.

‘Hoe ziet die Robbe er eigenlijk uit?’

‘Hou op, mam!’

‘Oké dan. Maar ik meen het, Sofie. Die mijnheer Veke-mans is over de schreef gegaan. Dat is schending van je privacy. Daar zou je vader zwaar aan getild hebben.’

Sofie kromp ineen. De gedachte aan haar vader deed zoveel pijn. Hij was vorige maand onverwachts overleden, een hartstilstand, midden op straat, in Brussel.

‘Papa had een gloeiende hekel aan telefoons.’

‘Dat klopt, maar hij zou het er niet bij laten, het gaat om een gebrek aan respect voor jouw privacy.’

‘Laat het alsjeblieft mama. Het is zo al erg genoeg.’

‘Zoals je wilt,’ zei mama terwijl ze opstond. ‘Maar je vader zou dat niet laten passeren.’

Hij kon moeilijk anders, dacht Sofie, als professor in Grondwettelijk Recht had haar vader vaak genoeg gezeurd over dat soort dingen.

Haar moeder stond al bij de deur toen ze zei dat ze een brief van de notaris hadden ontvangen. ‘Om de erfenis te regelen, denk ik. En jij moet ook mee. Nu ga ik koken, dek jij zo de tafel?’

‘Oké, mam.’

Antwerpen, 15 september

Het notaris-kantoor oogde 'modern klassiek': zwaar meubilair op een felgekleurd tapijt, vage kunst aan de muur en dikke boeken in plafondhoge kasten. Een secretaresse schonk koffie en thee in kopjes op schotelletjes die, net als de chocolaatjes, de initialen van het notaris-kantoor droegen. Het kantoor straalde betrouwbaarheid en degelijkheid uit. Iets waar Sofie nood aan had. Nadat haar vader overleden was, was haar leven helemaal overhoop gehaald. Vol spanning wachtte ze op wat de notaris zou zeggen. Haar vader had haar nooit echt serieus genomen. Daarom vond ze het vreemd dat ze expliciet door de notaris was opgeroepen. Ergens voelde ze zich trots. Vanuit de wachtzaal had ze nog een zelfie gepost. Het leverde haar meteen acht likes op. Eindelijk eens iets anders dan die comments over haar en Robbe.

'Waarom moest mijn dochter meekomen?' onderbrak haar moeder de notaris, ze was duidelijk minder onder de indruk van de plechtige sfeer dan haar dochter. Geduldig was ze nooit en ze was ook wat gepikeerd dat haar overleden echtgenoot zich rechtstreeks tot hun dochter had gericht.

'Dat is op uitdrukkelijke vraag van wijlen uw echtgenoot,' legde de notaris rustig uit. Sofie glom van trots. Haar vader nam haar dus toch serieus!

'Jongedame,' keek hij haar streng aan, 'uw vader, professor Verstraete, dé grondwetspecialist van ons land ...' terwijl hij even pauzeerde om duidelijk te maken hoe belangrijk haar vader wel was, moest Sofie moeite doen om niet met haar ogen te draaien. Ze was het beu om steeds te moeten horen hoe belangrijk haar vader was.

'Uw vader dus,' ging de notaris verder, 'heeft mij het vertrouwen gegeven u na zijn overlijden deze enveloppe met documenten te overhandigen.'

Sofie groeide op haar stoel.

'Wat staat erin?' vroeg ze.

'Dat weet ik niet. Ik kan u wel zeggen dat uw vader dit zeer belangrijk vond. Hij stond erop dat ik u dit persoonlijk zou overhandigen. Hij deed er nogal gewichtig over. Hij zei iets over *van landsbelang*. Maar ik neem aan dat u zijn gevoel voor humor wel kent.'

Papa had helemaal geen gevoel voor humor, bedacht Sofie. Als hij het over het landsbelang had, dan moest hij het echt wel belangrijk vinden. Saai dus. Maar vanuit haar ooghoeken zag ze dat haar moeders mond open stond van verbazing.

'Wat voor documenten zijn dat dan?'